

HOÀ DỊU MỚI Ở CHÂU Á - THÁI BÌNH DƯƠNG VÀ TÁC ĐỘNG ĐỐI VỚI VIỆT NAM

TS. Hoàng Khắc Nam

Khoa Quốc tế học, Đại học KHXH&NV

Một trong những khác biệt lớn giữa thời kỳ trong và sau chiến tranh lạnh chính là sự nổi lên của hoà dịu.⁽¹⁾ Đây có thể là sự thay đổi tích cực nhất trong quan hệ quốc tế hiện nay. Mặc dù mâu thuẫn và xung đột không bao giờ bị loại trừ, nhưng khả năng hoà dịu trở thành xu thế⁽²⁾ trong quan hệ quốc tế là có thể. Cơ sở của điều này hiện hữu trên quy mô thế giới lẫn trong khu vực châu Á - Thái Bình dương, khu vực mà chúng ta đang sống. Các cơ sở này là:

- Hoà dịu có một động lực quan trọng là ý nguyện hoà bình của nhân loại sau hàng chục thế kỷ chiến tranh và xung đột. Thảm cảnh chiến tranh và nguy cơ xung đột hạt nhân trong chiến tranh lạnh càng khiến động lực này trở nên mạnh mẽ. Bên cạnh đó, hoà dịu đáp ứng đúng lợi ích phát triển của mọi quốc gia trên thế giới cũng như trong khu vực châu Á - Thái Bình dương. Hiện nay, các nước đều đặt lợi ích phát triển và hợp tác kinh tế lên hàng ưu tiên. Và điều này khiến cho hoà dịu - điều kiện cần để thực hiện lợi ích đó - có thêm nguồn động lực xuất phát từ lợi ích quốc gia.

- Cơ sở của hoà dịu được tạo dựng từ trong chiến tranh lạnh (thời kỳ 1985-1991) và hiện vẫn được tiếp tục củng cố, tạo nên tính vững chắc nhất

định cho quá trình. Những biểu hiện gay gắt nhất của đối đầu trong chiến tranh lạnh như tranh giành địa vị bá chủ thế giới, chạy đua hạt nhân, các khối nhóm quân sự - chính trị đối đầu, sự phân liệt về ý thức hệ,... giảm rõ rệt. Các thể chế, luật pháp, nguyên tắc, chuẩn mực liên quan đến hoà dịu trong quan hệ quốc tế đang ngày càng phổ biến và có cơ hội nâng cao tính hiệu lực. Ở châu Á - Thái Bình dương, sự hoà dịu cũng được thể hiện qua việc giảm hẳn sự đối đầu và những cuộc xung đột nóng cũng như quá trình thể chế hoá khu vực sau chiến tranh lạnh.

- Đây là quá trình vận động mang tính toàn cầu. Hoà dịu đang trở thành một đặc tính của trật tự thế giới mới với dấu hiệu rõ nhất là sự ủng hộ của các trung tâm quyền lực trên thế giới. Chính sách đối ngoại của hầu hết cường quốc hiện nay đều đi theo hướng củng cố sự hoà dịu. Ở châu Á - Thái Bình dương cũng vậy, hoà dịu đã trở thành mục tiêu đối ngoại của các cường quốc liên quan và trở thành đặc điểm chính trong quan hệ quốc tế khu vực. Những xung đột, mâu thuẫn và bất đồng trong khu vực đều bị kiềm chế nhất định bởi quá trình hoà dịu này.